

Ìwé Joeli àti Iḵo Adventist Oḵo Keje ti Laodicea - Nḵnbà Mḵsà̀n-án

Jeff Pippenger

2025-12-11

Nḵnbà Mḵsà̀n-án

Mo ti dé ibi kan nínú isàfihàn yìi sí iwé Joeli láti sàkótán diè nínú àwọn kókó ọ̀rò láti inú àwọn àpilèkò mèjò àkókó, kí n sì tọka sí ohun tí ó yẹ kí a retí láti inú iwé Joeli bá yí tí a ti n mú un wò ní ọ̀nà tí ó taara síi, léyìn nàà, dájúdájú, kí ni èyí ní í sẹ̀ pèlú àwọn ogun Raphia àti Panium nínú Danieli 11:11–16?

A ti fi itenumọ́ sórí orin oḵbà àjàrà nàà, nítorí pé “irírí” ni a n sàfihàn ní ọ̀nà wòlù gégé bí “orin.” Oḵan lára àwọn àbùdà àwọn oḵorùn-ún mḵrinlélógóji eḵbèrún ni pé wón kọ orin Mósè àti ti Oḵo-Àgùntàn, èyí tí ó jẹ nikan ọ̀nà tí Jóhànù gbà sàfihàn orin oḵbà àjàrà Isaiah. Gbogbo àwọn wòlù nílá ni wón n bẹ̀rè iwé wón pèlú idálẹ̀bi sí Israèli nítorí isòtẹ̀ wón, tàbí a lè sọ pé gbogbo wòlù nílá kókó n kọ orin oḵbà àjàrà. Mo fara mọ́ ọ̀n pé orin oḵbà àjàrà Jóeli ní orí kí ní jẹ oḵan lára àwọn isípáyá tó sẹ̀ pàtàkì jùlọ nípa orin oḵbà àjàrà. Èmi kò lè sọ bóyá mo tọ̀ tàbí mi ọ̀ tọ̀, sùgbón idí tí mo fi ní idánilójú yìi ni pé àwọn isopọ̀ wòlù tí a sàfihàn ní àpẹ̀rẹ̀ nínú iwé Jóeli dàbí eni pé wón jẹ kókó, tàbí bóyá àárín-èkùn fún ọ̀pọ̀ ọ̀pá. Èri Jóeli kí í sẹ̀ pé ó kàn so pọ̀ mọ̀ àwọn ilà afiwe miiran nikan, sùgbón ó dàbí pé ó n fi ibi itọkasí kan kalẹ̀, ní pàtàkì nípasẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ oḵbà àjàrà tí a pa run ní orí kí ní, àti pé àwọn orí mèjì tó tẹ̀ lé e n fi hàn mejeeji àkókò idánwò àwòrán ẹranko nàà ní Orilẹ̀-Èdè Amèríkà àti pèlú àkókò idánwò àwòrán ẹranko nàà fún ayé. Gbogbo rẹ̀ sì ni a gbé kalẹ̀ nínú àyíká oḵbà àjàrà kan, àti pé oḵbà àjàrà kí í sẹ̀ oḵbà àjàrà aláàyè bí kò bá rí ọ̀jò gbà.

A tún ti fi itenumọ́ kan lórí àkókò àsòtẹ̀lẹ̀ tí àmì “títí igbà wo?” dúró fún. Mo rí í pé ó sẹ̀ pàtàkì láti rántí ilàna tí a ti fi idí rẹ̀ múlẹ̀ tẹ̀lẹ̀ yìi nípa “títí igbà wo?” kí a lè fi itenumọ́ sí “òkúta iparí” tí ó ti jẹ, tí ó sì tún jẹ ipilẹ̀ àti òkúta igun. Idàgbàsókè pípé tí ó kún fún ní ikeyin ti iránsẹ̀ Ikéde Àárín Òru tí ó ti n lẹ̀ lẹ̀wọ̀ nisinsinyí ni “òkúta iparí” nàà. Lórí àwọn ipilẹ̀ wònyen ni òkúta iparí nàà jẹ àwọn iyebíye Miller tí n tòn ní imọ̀lẹ̀ ní ilópo mḵwàá ju ní ibèrè lẹ̀.

Ní ipilẹ̀ lórí “àwọn isẹ̀ iyanu” Olorun, òkúta àkànṣe ni igbà tí àwọn èniyàn Rẹ̀ yí padà kúrò nínú irírí Laodicea sí irírí Filadelfia, èyí tí ó jẹ igbà tí àwọn èniyàn wònyí di eni kejo tí ó ti inú méje wá, àti pèlú igbà tí wón sì yí padà láti inú iḵo jagunjagun sí inú iḵo ajagunmálù. Iyípadà yìi ni òkúta àkànṣe. A mú iyípadà nàà sẹ̀ nígbà tí àwọn èniyàn Olorun gbó, tí wón sì rí iránsẹ̀ “òkúta àkànṣe” nàà, tí ó sì jẹ ohun iyanu ní ojú wón. Iránsẹ̀ “òkúta àkànṣe” nàà ni gíga àṣẹ̀yinwá, nítorí pé ó kó gbogbo àwọn otítọ̀ àpẹ̀rẹ̀ ti “òkúta àkànṣe” jo. Iránsẹ̀ “igbà méje” ni òkúta ipilẹ̀ Miller, ó sì yẹ kí ó jẹ òkúta àkànṣe àwọn Millerite. Pẹ́ntíkòsì ni òkúta àkànṣe sí àsìkò Pẹ́ntíkòsì, gégé bí Iḵe Ogánjọ̀-Òru nàà ti jẹ òkúta àkànṣe isíkiri Millerite ti àngẹ̀lì kìn-ín-ní àti èkeji.

Gégé bí iparí gíga jùlọ̀ tàbí òkúta àgbéléwònu igbà ọ̀dún mḵrindínlógórin tí Kristi fi kọ tẹ̀npilì Millerite ti àngẹ̀lì kìn-ín-ní àti èkeji, òkúta àgbéléwònu nàà ni yòò di òkúta ipilẹ̀ fún isẹ̀ Kristi ti kíkọ tẹ̀npilì eḵbèrún lónà oḵorùn-ún mèjìlélógóji eḵbèrún. A gbé òkúta ipilẹ̀ nàà kalẹ̀ ní 1844 gégé

bí imọlẹ̀ láti tan itànná sórí ọ̀nà lọ sí ọ̀run, àti nítorí èyí ni àwọn ènìyàn Olórùn ní òpin ayé gbòdò padà sí “àwọn ọ̀nà àtíjọ” kí wọn lè rí isinmi. Bí wọn bá sì padà sí itàn àkókó àwọn Millerite, wọn yòò rí i pé ihìn “Èkún Àárín Òru” ni iparí gíga jùlọ̀ ti itàn ipilẹ̀ nàà. “Èkún Àárín Òru” jẹ̀ ifihàn itújáde Èmí Mímọ̀. Nígbà tí ọ̀kàn kan bá padà sí “àwọn ọ̀nà àtíjọ” tí ó sì rí “imọlẹ̀ títàn” tí a gbé kalẹ̀ ní ibèrẹ̀ tàbí ibi ipilẹ̀ ọ̀nà nàà, ó rí “Èkún Àárín Òru,” èyí tí Jeremiah pè ní “isinmi.”

“Wọn ní imọlẹ̀ didán kan tí a gbé kalẹ̀ lẹ́yìn wọn ní ibèrẹ̀ ọ̀nà nàà, èyí tí àngẹ̀lì kan sọ fún mi pé ni ‘igbe ọ̀ganjọ.’ Imọlẹ̀ yí n tàn kalẹ̀ ní gbogbo ọ̀nà nàà, ó sì n fún eṣẹ̀ wọn ní imọlẹ̀, kí wọn má bàa kọ̀sẹ̀.

“Bí wọn bá pa ojú wọn mọ̀ sára Jèsù, ẹnì tí ó wà níwájú wọn gan-an, tí ó n darí wọn lọ sí ilú nàà, wọn wà ní ààbò. Sùgbón láipẹ̀, àwọn kan bèrẹ̀ sí í rẹ̀, wọn sì ní ilú nàà sù jìnà púpọ̀, àti pé wọn ti retí pé àwọn i bá ti wọ̀ inú rẹ̀ tẹ̀lẹ̀. Nígbà nàà ni Jèsù máa n fún wọn ní igboya nípa gbígbe apá ọ̀tún Rẹ̀ ológo sókè, imọlẹ̀ kan sì máa n jade láti apá Rẹ̀, tí ó n yí lóri egbé advent nàà, wọn sì ké pé, ‘Alleluia!’ Àwọn miiran sì fi àìrònú kọ̀ imọlẹ̀ tí ó wà lẹ́yìn wọn, wọn sì ní kí í ṣe Olórùn ni ó ti darí wọn jade dé bẹ̀. Imọlẹ̀ tí ó wà lẹ́yìn wọn sì kú, ó fi eṣẹ̀ wọn sílẹ̀ nínú òkùnkùn pípẹ̀, wọn sì kọ̀sẹ̀, wọn sì pàdánù àfihàn àmì nàà àti ti Jèsù, wọn sì ṣubú kúrò lójú ọ̀nà nàà sọkalẹ̀ sínú ayé òkùnkùn àti búburú tí ó wà ní isàlẹ̀.” Christian Experience and Teachings of Ellen G. White, 57.

Òkúta iparí itàn àwọn Míléràitì ni òkúta ipilẹ̀ fún itàn egbèrún ọ̀górùn-ún kan ó lé m̀erínlélógójì. Láti ibèrẹ̀ àwọn àngẹ̀lì m̀eta ní ọ̀dún 1798 títi di igbà tí a oò gbé ìjọ̀ ajagunmálú sókè gégé bí imúṣe iwènùmọ̀ ibi mímọ̀ ní àkókò ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú, ọ̀nà nàà ni a fi iránsẹ̀ Èkún Òru Mèjọ̀ tannmọ̀lẹ̀; nítorí ọ̀we nàà n sọ nípa Adventism, àti bí Olórùn ṣe n gbé àwọn ènìyàn kan dide láti fi iwà rẹ̀ hàn ní pípẹ̀, bí àkókò àánú fún aráyé ṣe n parí ní àkókò ipèyà ọ̀fin Ojọ̀ Àìkú.

Lóri ọ̀nà nàà, Jèsù n sáájú, ó sì n bá a lọ láti mú kí ọ̀nà nàà mọ̀lẹ̀ sí i nípa gbígbe apá ọ̀tún rẹ̀ tí ó kún fún ọ̀go sókè. Nítorí nàà, imọlẹ̀ didán wà ní ibèrẹ̀ ọ̀nà nàà, imọlẹ̀ didán sì tún wà tí n darí dé ọ̀pin ọ̀nà nàà. Jèsù gégé bí Alfa àti Omega n fi ọ̀pin hàn pèlú ibèrẹ̀, nítorí nàà imọlẹ̀ tí ó wà ní iparí m̀ejèjì ọ̀nà nàà ni iránsẹ̀ Èkún Àárín Òru.

Àngẹ̀lì àkókó dé ní ọ̀dún 1798, ó sì kéde pé wákàtí idájọ̀ Rẹ̀ ti dé, “Wí pé ... wákàtí idájọ̀ rẹ̀ ti dé.” Wákàtí idájọ̀ nàà dé ní 1798, àti nígbà tí ó bèrẹ̀, igbéyàwó láàárín Kristi àti iyàwó tuntun Rẹ̀—Ìjọ̀ Adventist Millerite ti Filadélfia—bèrẹ̀. A ó fi Kristi ṣe ọ̀kọ̀ ní October 22, 1844, àti láti 1798 títi dé 1844 ni a ti mú iyàwó nàà ṣetán. Iyàwó nàà jẹ̀ ti Filadélfia, nítorí kò sí idálẹ̀bi kankan lóri iyàwó Kristi, nítorí ó mú ara rẹ̀ ṣetán—ó mọ̀. Ikéde idájọ̀ nàà ni ikéde igbéyàwó nàà ní ibèrẹ̀ ní 1798 tí ó dé sí ọ̀pin ní 1844.

Imọlẹ̀ ipilẹ̀ àti imọlẹ̀ òkúta iparí fún isisẹ̀ Millerite ni ihinrere tí n kéde igbéyàwó—ihinrere Èkún Àárín Òru. Èkún Àárín Òru ni ipilẹ̀ àti òkúta iparí itàn àngẹ̀lì àkókó àti èkejì pèlú itàn Millerite, àti òkúta iparí itàn Millerite ni òkúta ipilẹ̀ itàn egbèrún m̀ejílélógórin àti ọ̀kẹ̀ m̀erindínlógórin nàà, gégé bí ó ti tún jẹ̀ òkúta iparí. Ikólẹ̀ ténpìlì nàà parí nígbà tí a bá gbé òkúta iparí sí ipò rẹ̀, isẹ̀ fifi òkúta “iyanu” ikeyin nàà sí ipò rẹ̀ sì bèrẹ̀ ní July 2023.

Àwọn imúṣe àṣotẹ̀lẹ̀ orìṣiírìṣií wà tí yòò dá àkókò òkúta-iparí nàà pọ̀, sùgbón òkúta-iparí nàà pèlú n ṣàpẹ̀rẹ̀ ipèyà gíga jùlọ̀ ti iránsẹ̀ kan. P̀entíkòsì ni òkúta-iparí iránsẹ̀ àkókò P̀entíkòsì, gégé bí imọlẹ̀

“àkókò méje” tí ó wá nípasẹ̀ kònpútà Hiram Edson ní ọ̀dún 1856 jẹ́ ọ̀kúta-ìparí tí a pinu fún ìránṣẹ́ Miller, nítorí ọ̀títọ́ ìpilẹ̀ àkókò tí Miller sàwàrí ni “àkókò méje.” Ní ọ̀dún 1856, ikòsilẹ̀ ìmòlẹ̀ tuntun tí ọ̀títọ́ ọ̀kúta-ìparí dọ̀gba pẹ̀lú yíyan láti kú nínú aginjù Laodikea, gégé bí Ísírẹ̀lì àtíjọ́ tí ẹ̀ ní àkókò ogójì ọ̀dún. Èyí n fí oṣù Keje ọ̀dún 2023 hàn gégé bí 1856, ibi yíyípadà láti Filadélfia sí Laodikea nínú ìtàn àwọn Millerite àti ìpadà-séyìn láti Laodikea sí Filadélfia nínú ìtàn egbèrún lónà ọ̀górùn-ún m̀erínlélógórìn nàà. Kristi kò fẹ́ obinrin aláimọ́ ní ọ̀dún 1844, nítorí pé obinrin nàà jẹ́ tí Filadélfia, ó sì máa fẹ́ iyàwó kan láti Filadélfia ní òfin Ojọ̀ Àikú. Sùgbón kíakíá sáájú igbà nàà, ó gbọ̀dò mú ara rẹ̀ ṣetán. Sé iwọ́ ti ṣetán?

Má bẹ̀rù, èyin agbo kékeré; nítorí inú Baba yín dùn láti fi ijoba nàà fún yín. Lúukù 12:32.

Ní ojọ́ kejilélógún, oṣù Kẹwàá, ọ̀dún 1844, Olúwa fẹ́ iyàwó tí Ó ti múra sílẹ̀ láti tẹ̀lé E sínú ìtàn angẹ̀li kẹ̀ta, àti sínú gbogbo ohun tí angẹ̀li kẹ̀ta dúró fún; sùgbón ní ọ̀dún 1863, ìtàn angẹ̀li kẹ̀ta ni a yí kúrò lọ sí aginjù Laodicea. Ìtàn láti ọ̀dún 1844 títí dé 1863 sàpẹ̀rẹ̀ àkókò angẹ̀li kẹ̀ta, báyí ni ó sì n pèsè àpẹ̀jùwe àwọn wúndiá aṣiwèrè ní àkókò ìdidi àwọn egbèrún m̀erínlélógórìn [144,000]. Àwọn wúndiá nàà jẹ́ àlikámà àti koriko búburú tí a n yà sọtò nípasẹ̀ àwọn ìránṣẹ́ tí a fi àwọn angẹ̀li sàpẹ̀rẹ̀—nítorí àwọn angẹ̀li ni wón n ẹ̀ ṣe iṣẹ́ iyapa nàà.

“Léyin nàà mo rí ángẹ̀li kẹ̀ta. Ángẹ̀li tí n bá mi lọ wí pé, ‘Iṣẹ́ rẹ̀ jẹ́ ohun ibèrù. Iṣẹ́ àyànfúnni ni iṣẹ́-ìránṣẹ́ rẹ̀. Ọ̀un ni ángẹ̀li tí yòò ya àlikámà kúrò nínú èpò búburú, tí yòò sì fi èdidi dì í, tàbí dì, àlikámà nàà mó fún àkà àjòsilẹ̀ ọ̀run. Àwọn ǹnkan wònyí yẹ́ kí wón gba gbogbo ọ̀kàn, gbogbo àkíyèsí.’” Early Writings, 119.

Àwọn ihinrere àwọn angẹ̀li mètẹ̀tẹ̀ta ti Ifihàn orí kẹ̀rinlá ni ihinrere ojú àkẹ́yìn tí n pín tí ó sì n so àwọn egbẹ́ méjèjèjì pọ̀.

“A sí àwọn iran tí ó jinlẹ̀ tí ó sì kún fún imúnikúnfẹ́ sí Jòhánù nípa irírí ijo. Ó rí ipò, àwọn ewu, àwọn ijàkadì, àti idásílẹ̀ ikeyin ti àwọn èniyàn Olórùn. Ó kọ̀ àwọn ifiranṣẹ́ ìparí tí yòò mú kí ikórè ayé pón, yálà gégé bí ití ọ̀kà fún àkà ọ̀run tàbí gégé bí ití igi fún iná ìparun. A fi àwọn kókò-ọ̀rò tí ó ẹ̀ pàtàkì gidigidi hàn án, ní pàtàkì fún ijo ikeyin, kí àwọn tí yòò yí padà kúrò nínú iṣìnà sí ọ̀títọ́ lè gba itoni nípa àwọn ewu àti àwọn ijàkadì tí n bẹ́ níwájú wón. Kò sí ẹ̀nikẹ̀ni tí ó nilò láti wà nínú ọ̀kùnkùn nípa ohun tí n bọ̀ wá sórí ayé.” The Great Controversy, 341.

“àwọn ọ̀rò ọ̀títọ́” ni, ní iran yìí, wón jẹ́ “àwọn ihin iṣẹ́ ikeyin tí yòò mú ikórè nàà dàgbà dé ipé,” tí wón sì n ya àwọn egbẹ́ méjèjèjì sọtò. Iṣẹ́ nàà pẹ̀lú ni iṣẹ́ “ọ̀kùnrin fẹ̀lẹ̀ erùpẹ̀” láti inú àlá Miller.

“Èni tí ifon rẹ̀ wà ní ọ̀wọ́ Rẹ̀, yòò sì fọ̀ ilẹ̀ ipakà Rẹ̀ mó pátápátá, yòò sì kó alíkámà Rẹ̀ sínú àkà.’ Matteu 3:12. Èyí jẹ́ ọ̀kan nínú àwọn àkókò iwènùmọ́. Nípasẹ̀ àwọn ọ̀rò ọ̀títọ́, a n ya iyàngbò sọtò kúrò nínú alíkámà. Nítorí pé wón kún fún asán àti idáláre ara wón jù láti gba ibáwí, tí wón sì nífẹ́ ayé jù láti gba igbésí ayé irẹ̀lẹ̀, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ yí padà kúrò léyin Jesu. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ẹ̀ ní ẹ̀ ohun kan nàà. A n dán ọ̀kàn èniyàn wò lóni gégé bí a ti dán àwọn ọ̀mọ-èyin wònyen wò nínú sínágògù ní Kapernaumu. Nígbà tí a bá mú ọ̀títọ́ dé inú ọ̀kàn, wón rí i pé igbésí ayé wón kò bá ifẹ́ Olórùn mu. Wón rí àini iyípadà pátápátá nínú ara wón; sùgbón wón kò fẹ́ gbé iṣẹ́ ikilò ara ẹ̀ni nàà ró. Nítorí nàà wón bínú nígbà tí a bá sàfihàn ẹ̀ṣẹ́ wón. Wón fi ibínú kúrò, gégé bí àwọn ọ̀mọ-èyin nàà ti fi Jesu sílẹ̀, ní ikùnsínú pé, ‘Ọ̀rò líle ni èyí; ta ni ó lè gbọ́ ọ?’” The Desire of Ages, 392.

Bibere lati inu idààmú nlá ti odún 1844, àwọn àmì ònà àti àwọn isẹlẹ lati ibe lo titi de 1863 duró fun itan 9/11 titi de ofin Ojọ Àikú. Kí nìdí tí 1844 fi jẹ 9/11, ni e n béèrè?

Àwọn iwé Sister White sàlàyé kedere pé àngẹli keta de ní October 22, 1844, sùgbón ó tún de ní 1888, èyí tí ó jẹ àpẹrẹ 9/11. Ohun tí ó se pàtàkì jùlò ni pé gbogbo àwọn wòlìi ya itan gangan ti 9/11 sọtò titi de ofin ojọ Àikú, nítorí nàà ki í se ẹrì àwọn méjì tàbí méta, bí kò se ẹrì isòkan ti gbogbo ẹlẹrì lati inu Oṙò Olorun pé 9/11 sí ofin ojọ Àikú ni àkókò nàà níbi tí “imúṣe gbogbo iran” ti se.

Ìtan dídé àti iparí àngẹli keta wà lati odún 1844 sí 1863, ó sì n sàpẹrẹ àkókò àwọn isẹ iyanu Olorun lati 9/11 titi de ofin Ojọ Àikú. Itan nàà pẹlú ni a tún sàpẹrẹ rẹ nípasẹ 1840 sí 1844, àti nínú ilà yẹn 1840 ni alpha, 1844 sì ni omega. Nínú ilà 1844 sí 1863, 1844 ni alpha, 1863 sì ni omega. 1844 ni alpha àti omega méjèèjì.

Agbelebu nàà bá odún 1844 mu, Alfa àti Omega sì ta ẹjẹ Rẹ sílẹ lórí agbelebu nàà. Lati 9/11 (1840) ni a ti rí Ifihàn mewaá tí n gbé itan kalẹ, itan tí ó bẹrẹ pẹlú Jòhánú jìjẹ iwé kékeré nàà ní 1840, léyìn nàà idààmú inu rẹ ní 1844. Jìjẹ nàà ni ibèrè; inu-iyàn nàà sì samisi òpin. Èṣe ikeyin orí kewáá duró fun itan nàà tí a tún se nínú itan ẹgbèrún kan ó lé mērìnlélógójì.

Mo sì gba iwé kékeré nàà kúrò lówó angẹli nàà, mo sì jẹ é tán; ó sì dùn nínú ẹnu mi bí oyin: sùgbón ní kété tí mo jẹ é tán, inu mi korò. Ó sì wí fun mi pé, Ìwo gbódò tún sọtẹlẹ níwájú ọpọlọpọ èniyàn, àti orílẹ-èdè, àti ahon, àti àwọn ọba. Ifihàn 10:10, 11.

Ifihàn orí kewáá àti Hábakúkù orí keji duró gégé bí orí méjì tí n jẹrì sí àkókò àsotẹlẹ lati odún 1840 titi de 1844. Itan lati 1844 titi de 1863 bẹrẹ ní àmì ònà irẹwèsì kan, léyìn èyí ni itúká tí ikójopò tẹ lé. Ní àkókò yẹn, itan àsotẹlẹ àwọn tábilì méjì ti Hábakúkù parí nígbà tí a tẹ tábilì keji nàà jáde ní 1849, tí a sì se itejáde rẹ sí òkè òkun ní 1850. Àkókò àwọn tábilì Hábakúkù jẹ lati May odún 1842, nígbà tí a tẹ chátì 1843 jáde, àti pé àkókò àsotẹlẹ nàà parí níbi tí ó ti bẹrẹ, pẹlú itejáde ọkan nínú àwọn tábilì méjì ti Hábakúkù. Chátì 1843 ni alpha, chátì 1850 sì ni omega.

Ní odún 1856 ni Hiram Edson kọ àtẹjáde àwọn àpilẹkọ kan tí ó gbé imọ William Miller nípa “àwọn igbà méje” sókè sí ipò tuntun kan. Iṣe Edson ni omega isẹ Miller, tí ó mú otító ipilẹ Miller wá sí ipò òkúta àkúnnya kan tí a pinnu lati fun àwọn èniyàn Olorun ní agbára. Imọlẹ Miller lórí “àwọn igbà méje” ni alpha, àti imọlẹ Edson lórí “àwọn igbà méje” ni omega.

Ní odún 1863 ni isisẹ nàà yí padà sí ijọ tí yóò níkeyin mú kí isisẹ kan jáde lati inu ara rẹ, gégé bí àwọn Millerites ti jáde lára àwọn Púròtèsítàntì, àti gégé bí àwọn ọmọ-èyìn ti jáde kúrò nínú ẹsìn Júú sínú Ìsìn Kristeni, àti gégé bí Josua àti Kálẹbù ti jáde lára àwọn èniyàn májèmú àtijọ tí a ti yàn fun ikú nínú aginjù.

Nínú itan kan nàà pẹlú, (1844 sí 1863) iwo Republikani ti eranko ayé nàà n la ijàkadì afiwera kan kojá, èyí tí ó wá bú síta níkeyin sí Ogun Abélé, èyí tí gbogbo àwọn akòwé-itàn fohùn sòkan pé ó dé àárín rẹ ní odún 1863 pẹlú Ikéde Òminira Lincoln. Lincoln duró gégé bí Àare Republikani àkókó, eni tí ó se ibúra sí ipò Àare léyìn Àare Demòkíràtì tí ó burú jùlò nínú itan titi di àkókò nàà. Nígbà tí ó yá, wón pa á. Gbogbo àwọn àbùdá àsotẹlẹ wònyí àti àwọn miiran tún farahan nínú Àare Republikani ikeyin.

Láti ọdún 1844 sí 1863 ní itúká àti ikójo pọ. Ọdún 1863 dúró fún òfin Ọjọ Àìkú, nítorí nàà itúká tí ó ẹ̀lẹ̀ ní 1844 ní itúká kan ẹ̀so títí di 1863 nígbà tí a tú àwọn Adventist Ọjọ-Ìsinmi Keje ti Laodicea ká sínú aginjù Laodicea. Ọdún 1844 mú itúká wá, àti 1863 pẹ̀lú mú itúká wá, báyii ó n jẹ́rìí sí ọ̀títọ́ nàà pé itàn nàà jẹ́ àmì àsoṣelẹ̀ tí a ti dá mọ̀, nítorí ó bèrẹ̀ pẹ̀lú itúká alfa ní 1844, ó sì parí pẹ̀lú itúká omega ní 1863. Itúká àkókó dé ní July 18, 2020, àti itúká omega ikẹyìn nàà ni a múşẹ̀ ní òfin Ọjọ Àìkú.

“Àkókò nàà n bọ̀ tí a ó yà wá kúrò lẹ̀tẹ̀tẹ̀, tí a ó sì fọ̀n ká; ẹ̀ni kọ̀ọ̀kan wa yóò sì ní láti dúró láini ànfààni ibáşepọ̀ pẹ̀lú àwọn tí wọ̀n ní igbàgbọ̀ iyebiye kan nàà; báwo ni ẹ̀ ó sì ẹ̀ lẹ̀ dúró bí kò ẹ̀ pé Ọ̀lórún wà légbẹ̀ yín, tí ẹ̀ sì mọ̀ pé òun ni ó n darí yín, tí ó sì n tọ̀ yín sọ̀nà?” Review and Herald, March 25, 1890.

Kò tó fún Ọ̀lórún láti dúró “légbẹ̀ ẹ̀,” ó tún yẹ̀ kí “ẹ̀ mọ̀ pé òun n ẹ̀ájú yín, ó sì n tọ̀ yín sọ̀nà.” Ọ̀títọ́ yìí jẹ́ kókó-ọ̀rọ̀ àsoṣelẹ̀ tí a ẹ̀fihàn nípasẹ̀ onírúurú ọ̀rọ̀-ìsọ̀rọ̀ tí a gbé kalẹ̀ lórí àkókò tí “èyin yóò mọ̀ Olúwa.”

Ẹ̀ ó sì jẹ́ ní ọ̀pọ̀ yanturu, a ó sì yó, ẹ̀ ó sì yin orúkọ Olúwa Ọ̀lórún yín, ẹ̀ni tí ó ti bá yín lò ní ọ̀nà iyanu; àwọn èniyàn mi kì yóò sì tìjú láé. Ẹ̀ ó sì mọ̀ pé èmi wà ní àárín Israẹ̀li, àti pé èmi ni Olúwa Ọ̀lórún yín, kò sí èlómíràn: àwọn èniyàn mi kì yóò sì tìjú láé. ... Báyii ni ẹ̀ ó ẹ̀ mọ̀ pé èmi ni Olúwa Ọ̀lórún yín tí n gbé ní Síónì, òkè mímọ̀ mi: nígbà nàà ni Jerusalemu yóò jẹ́ mímọ̀, àwọn àjẹ̀jì kì yóò sì tún kojá láàrín rẹ̀ mọ̀. Joẹ̀li 2:26, 27, 3:17.

Nígbà tí Jerusalemu bá jẹ́ mímọ̀, iye nì ọ̀jọ̀ ọ̀lọ́lá nínú isẹ́gun, nítorí a tùmọ̀ ọ̀jọ̀ ológún sí ọ̀jọ̀ tí ó jẹ́ àkópọ̀ àlikámà àti ẹ̀pọ̀; àti nígbà tí “àwọn àjẹ̀jì kò bá tún kojá” “Jerusalemu” “mọ̀,” àwọn èniyàn Ọ̀lórún “yóò mọ̀” “pé òun n ẹ̀amọ̀nà, ó sì n darí.” Wọ̀n mọ̀, nítorí wọ̀n ni àwọn tí wọ̀n ti mú àdúrà “ìgbà méje” ẹ̀, èyí tí ó kún fún jíjẹ́wọ̀ pé Ọ̀lórún kò ti í ẹ̀amọ̀nà rẹ̀ gẹ́gẹ̀ bí ará Laodicea, şùgbọ̀n nígbà tí iyípadà rẹ̀ sí ará Filadelfia bá ẹ̀lẹ̀, iwọ̀ yóò mọ̀ “pé òun n ẹ̀amọ̀nà, ó sì n darí” àti pé Ọ̀lórún wà “láàárín Israẹ̀li.”

Itúká (ibànújẹ̀) alfa ti ọ̀jọ̀ kẹ̀rinlá-dín-lógún, oşù Kẹ̀rin, àti itúká (ibànújẹ̀) omega ti ọ̀jọ̀ kejilélógún, oşù Kẹ̀wáá, ni a fi àmì sí nípasẹ̀ itẹ̀jádẹ̀ àkókó tí a tẹ̀ jáde ní ilàna léyìn ibànújẹ̀ fílá ti ọ̀jọ̀ kejilélógún, oşù Kẹ̀wáá. Itẹ̀jádẹ̀ jẹ́ àmì àsoṣelẹ̀ nínú itàn àwọn Millerite àti nínú itàn àsoṣelẹ̀ ti Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, nítorí nàà ohun àkókó tí a tẹ̀ jáde ní ilàna léyìn 1844 jẹ́ àmì ọ̀nà kan ti itàn nàà, àti pé àmì ọ̀nà nàà n fi itúká hàn.

1847—Àwọn Ìyókù tí a Túká Káàkiri Orílẹ̀-èdè Mī

“Ọ̀rọ̀ kan sí ‘Agbo Kékeré.’”

“A kọ̀ àwọn àpilẹ̀kọ̀ wọ̀nyí fún The Day-Dawn, èyí tí a ti tẹ̀ jáde ní Canandaigua, New York, lábẹ̀ O. R. L. Crosier. Şùgbọ̀n níwọ̀n bí a kò ti tẹ̀ iwé irọ̀yìn nàà jáde nísinsin yìí, àti níwọ̀n bí a kò sì ti mọ̀ bóyá a ó tún tẹ̀ é jáde mọ̀, àwọn kan lára wa ní Maine rò pé ó dára jùlọ̀ kí a fi wọ̀n jáde ní irú àkójo yìí. Mo fẹ̀ pe àkíyèsí “àwọn agbo kékeré” sí àwọn nńkan wọ̀nyí tí yóò ẹ̀lẹ̀ lórí ayé yìí láipẹ̀ gan-an...”

“Olùkà yóò ti ẹ̀kíyèsí pé a fi iránşẹ̀ mẹ̀ta láti inú ọ̀kọ̀ ikọ̀wé Ìyáafin E. G. White kún inú A Word to the ‘Little Flock.’...”

“Ibaraenisòrò kejì láti ọ̀dò Mrs. White, tí a rí lórí ojù-ìwé 14–18, jẹ̀ àkòsílẹ̀ iran àkókó rẹ̀ lábẹ̀ àkólé nàà, Sí Àwọn Ìyókù Tí Wọn Túkà Ká. A kọ̀ èyí ní ojò Kejilá 20, 1845, gégé bí lẹ̀tá ti ara eni sí Enoch Jacobs, a sì kókó tẹ̀ ẹ̀ jáde nípasẹ̀ olùgbà á nínú The Day-Star ti January 24, 1846. Lẹ́yìn nàà, ní ojò April 6, 1846, James White àti H. S. Gurney tún tẹ̀ ẹ̀ jáde ní irísí broadside. Ìtẹ̀jáde nàà bí ó ti hàn nínú A Word to the ‘Little Flock,’ yàtò sí àwọn àtúnṣe kẹ́kẹ̀kẹ̀ ti olóòtú ṣe àti àwọn àfikún itókasi Ìwé Mímó, jẹ̀ kan nàà pátápátá pẹ̀lú àkòsílẹ̀ kíkún ti iran nàà bí a ti kókó tẹ̀ ẹ̀ jáde.” James White, A Word to the ‘Little Flock’, 25.

Ọ̀dún 1844 jẹ̀ àmì dídé àngẹ̀lì kan àti idààmú kan. Ní ọ̀dún 1845 ni a kọ̀ iran àkókó nàà sílẹ̀, a sì tẹ̀ ẹ̀ jáde ní 1846. Ìran àkókó nàà jẹ̀ sí “àwọn iyókù tí a tú ká.” Mo ṣiyéméjì pé wòlìbìnrin ọ̀dòmọ̀bìnrin tí kò tìi ṣe igbáyàwó nàà mò nígbà tí ó n kọ̀ iran àkókó rẹ̀ sílẹ̀ pé àbùdá àṣòtẹ̀lẹ̀ kan ti “àwọn iyókù” ni pé, nípa dandan àṣòtẹ̀lẹ̀, àwọn iyókù nàà yòò nilò láti jẹ̀ “àwọn tí a tú ká,” gégé bí ọ̀kan nínú àwọn àbùdá egbèrún m̀erínlélógòrin [144,000]. Ní ọ̀dún 1846 ni àwọn White ṣe igbáyàwó, nípa bèẹ̀ ni orúkọ̀ idílẹ̀ Ellen yí padà sí White. Ní ọ̀dún kan nàà ni àwọn White bèrẹ̀ sí pa Sábá ojò keje mò. Ní ọ̀dún 1846 ni a fi máàkì májẹ̀mú nàà gégé bí ohun tí a ti parí, igbáyàwó àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó bèrẹ̀ ní 1844 sì jẹ̀ mímúṣe ní 1846, àti ní 1847 ni a tẹ̀ itẹ̀jáde àkókó tí ó jẹ̀ ti ọ̀fìsà jáde, a sì fi ránṣẹ̀.

Oṣù Karùn-ún, 1850

“OLUKÀWÉ Ọ̀WỌ̀—Ète mi nínú àyèwò yíi ni láti fi imòlẹ̀ ọ̀títọ̀ mímó tú àṣìṣe síta....”

“Nínú fifi iṣẹ̀ kékeré yí kalẹ̀ fún agbo tí a fón ká, mo ti ṣe ojúṣe mi sí wọn nípa èyí, kí Ọ̀lórún sì fi ibùkún Rẹ̀ kún un. Àmín.” James White, The Seventh-day Sabbath not Abolished, 2.

Ìtẹ̀jáde tí James White ṣe n fi hàn pé àwọn olùgbó rẹ̀ ṣì jẹ̀ agbo-eran tí a tú ká, ṣùgbón ó tún jẹ̀ ààbò Ìsinmi ojò keje. Èyí ni iranṣẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta ní ikókó rẹ̀ gégé bí òye Millerite Adventism nípa Ìsinmi àti àngẹ̀lì kẹ̀ta. A tẹ̀ ẹ̀ jáde ní ọ̀dún kan nàà tí a tẹ̀ àwòrán-itòlẹ̀ṣeṣe 1850 jáde, àti pé papò wọn dúró fún ijínde ogun Olúwa fún ipèyà ọ̀fín Ojò Àikú tí ǹ bọ̀. Jésù máa ǹ fi ọ̀pin ṣàpèjúwe nípasẹ̀ ibèrẹ̀ ní gbogbo igbà, àwọn tí wọn sì gbé iranṣẹ̀ nàà kalẹ̀ ní 1844 tí wọn lo àwòrán-itòlẹ̀ṣeṣe 1843, wọn jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ àwọn tí yòò gbé iranṣẹ̀ nàà kalẹ̀ ní lílo àwòrán-itòlẹ̀ṣeṣe 1850. Ní ibèrẹ̀ àkókó àwọn tábilì méjì Habakkuk, àwọn èniyàn ǹ kede iranṣẹ̀ àsikò nàà ní ibámu pẹ̀lú tábilì Habakkuk, àti ní 1850 James White ǹ gbé iranṣẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta kalẹ̀ pẹ̀lú àwòrán-itòlẹ̀ṣeṣe 1850. Arákùnrin Nichols ni ó ṣe àwòrán-itòlẹ̀ṣeṣe nàà ní àkókó ọ̀dún 1849, àsikò kan nígbà tí James àti Ellen White ǹ gbé pẹ̀lú Arákùnrin Nichols. James White ní ibàṣepò tààrà pẹ̀lú ṣìṣe àwòrán-itòlẹ̀ṣeṣe 1850, àti ní ọ̀dún nàà ó bèrẹ̀ sí í kede iranṣẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta.

“Ní ojò ketàlélógún, oṣù Kẹ́sán, [1850] Olúwa fi hàn mí pé ó ti na ọ̀wọ̀ rẹ̀ jáde lẹ̀kẹ̀jì láti gba iyókù àwọn èniyàn rẹ̀ padà, àti pé a gbòdò túbò fi agbára sí i nínú àkókó ikójopò yíi. Ní àkókó itúkà, a lu Israèli, a sì fà á ya; ṣùgbón ní báyi, ní àkókó ikójopò, Ọ̀lórún yòò mú àwọn èniyàn rẹ̀ lára dá, yòò sì dì wọn pọ̀. Ní àkókó itúkà, àwọn isapá tí a ṣe láti tan ọ̀títọ̀ kalẹ̀ ní ipa diẹ̀ pére, wọn sì ṣe kékeré gan-an tabì kò ṣe ǹkan kan; ṣùgbón ní àkókó ikójopò, nígbà tí Ọ̀lórún ti gbé ọ̀wọ̀ rẹ̀ kalẹ̀ láti kó àwọn èniyàn rẹ̀ jọ, àwọn isapá láti tan ọ̀títọ̀ kalẹ̀ yòò ní ipa tí a pinnu wọn fún. Gbogbo èniyàn gbòdò wà ní iṣòkan, kí wọn sì kún fún itara nínú iṣe nàà. Mo rí i pé ó jẹ̀ ohun itijú fún enikẹ̀ni láti máa tọ̀ka sí àkókó itúkà gégé bí àpẹ̀rẹ̀ láti ṣàkóso wa ní báyi ní

àkókò ikójopò; nítòrí bí Olórùn kò bá ẹ ju bí ó ti ẹ nígbà nàà lọ fún wa ní báyií, a kì yòò lè kó Israẹli jò rára. Ó ẹ pàtàkì tó bẹẹ tí a fi gbòdò ẹ òtító jade sínú iwé iròyìn, gégé bí a ti n wààsù rẹ.” Review and Herald, November 1, 1850.

“Èrò nàà pé Olúwa ‘ti na ọwọ Rẹ jade ní igbà kejì láti tún iyókù àwọn èniyàn Rẹ jọ,’ ní ojù-iwé 74, n tọka sí iṣọkan àti agbára nikan tí ó ti wà rí láàárín àwọn tí n retí Kristi, àti sí òtító nàà pé Ó ti bẹrẹ sí í tún àwọn èniyàn Rẹ ṣọkan àti láti tún wọn gbé dide.” Early Writings, 86.

Arábirin White nínú *Early Writings* n ṣàláyé lóri ẹṣe nàà láti inú *Review and Herald* ní ibáṣepò pèlú lílo tí ó ẹ ti ọrò wòlìi Isaiah nígbà tí ó wí pé, “Olúwa fi hàn mí pé ó ti na ọwọ rẹ jade ní igbà kejì láti tún iyókù àwọn èniyàn rẹ jọ.” Ó na ọwọ Rẹ jade ní ọdún 1850. Nígbà tí Ó kó àwọn èniyàn wọnyí jọ sínú Ibi Mímọ Jùlọ ní October 22, 1844, ó jẹ ní iparí itúkà láti 677 BC títi di October 22, 1844. Júdà gidì tí n gbé ní ilẹ ògo gidì ni a tú ká fún ọdún 2520 gégé bí “àkókò méje” ti Lefitiku ogún-ùn-ún mífà ní ọdún 677 BC. Ní iparí ọdún 2520, a kó Ísírẹli ẹmí jọ ní October 22, 1844, a sí tú wọn ká lésẹkẹsẹ, itúkà nàà sí parí nígbà tí Olúwa na ọwọ Rẹ jade ní igbà kejì. Ó kó wọn jọ ní igbà kejì nínú ẹṣe nàà láti ẹ nńkan méji; láti “dì àwọn èniyàn rẹ pọ” àti láti “gbé àwọn èniyàn rẹ dide.”

“Lẹyìn ẹyí mo rí ángẹli kẹta. Ángẹli tí n bá mi rìn sọ pé, ‘Ọrò rẹ n mú ibèrù wá, iṣe-iṣin rẹ sí burú lójú; oun ni ángẹli tí yòò ya àlikámà kúrò láàárín ẹpò, tí yòò sí dì tàbí fi èdidi sára àlikámà nàà fún àkà ikóre ọrun.’ Àwọn nńkan wọnyí gbòdò gba gbogbo ọkàn ẹni, gbogbo àkiyèsí rẹ. A tún fi hàn mí nípa idí tí ó fi ẹ dandan pé àwọn tí ó gbàgbọ pé a n ní iránsẹ ikeyin ti àánú, kí wọn ya ara wọn sọtò kúrò lódò àwọn tí n gba tàbí tí n mu àṣiṣe tuntun wọ inú wọn lójoojúmọ. Mo rí i pé kò yẹ kí àwọn ọdọ tàbí àgbà lọ sí àwọn àpẹjọ àwọn tí ó wà nínú àṣiṣe àti òkùnkùn. Ángẹli nàà sọ pé, ‘Kí ọkàn dáwọ igbékale lóri àwọn ohun tí kò ní èrè dúró.’” Manuscript Releases, volume 5, 425.

Ikójopò kejì tí ó bẹrẹ ní ọdún 1850 jẹ àpẹrẹ idídi (isèdè) àwọn èniyàn Olórùn bí a ẹ gbé wọn sókè, “tí a gbé dide,” gégé bí àsíá. Ọdún 1850 n tọka sí igbà tí Olúwa kó ẹgbẹrún mērínlélógójì [òké mērínlélógójì] jọ. Nípa àìní àṣotẹlẹ, ó yẹ kí a ti tú wọn ká kí a tó kó wọn jọ. Ní idí ẹyí, “ojọ mẹta àtààbò” tí Ifihàn 11:11 sọ, tí n ṣàpẹrẹ 1260, ẹyí tí í ẹ idajì 2520, tí ó sí ṣojú itúkà tí ó tẹlẹ July 18, 2020. Ifihàn 11:11 n ṣojú ikójopò kejì àwọn ẹni tí yòò di ẹgbẹrún mērínlélógójì [òké mērínlélógójì] nàà, àti àsíá tí a gbé sókè sí àwọn orílẹ-èdè, gégé bí a ti fi hàn nínú Isaiah 11:11!

Ní ojọ nàà ni yòò sí wà gbòngbò Jèsè, tí yòò dúró gégé bí àsíá fún àwọn èniyàn; sí i ni àwọn Kèfèrì yòò tọ wá: isinmi rẹ yòò sí jẹ ológo.

Yòò sí ṣẹlẹ ní ojọ nàà pé, Olúwa yòò tún gbé ọwọ rẹ sókè ní igbà kejì láti gba iyókù àwọn èniyàn rẹ tí yòò ẹ kù padà, láti Ásíriá, àti láti Ejibiti, àti láti Pátíròsì, àti láti Kúṣì, àti láti Élamù, àti láti Sínàrì, àti láti Hámátì, àti láti àwọn erékùṣù òkun.

Yòò sí gbé àsíá sókè fún àwọn orílẹ-èdè, yòò sí kó àwọn ẹni itijú Ísírẹli jọ, yòò sí ṣàkójọ àwọn tí a túkà ká ti Júdà láti igun mērín ayé. Isaiah 11:10, 11, 12.

Ní ọdún 1850, Olúwa na ọwọ Rẹ jade ní igbà kejì láti kó àwọn èniyàn tí n gbé ihinrere angeli kẹta kalẹ pọ mó ihinrere Ẹkún Òru Àárín gégé bí a ti ṣàfihàn rẹ nínú àwọn tàbíli méjì Habakuku. Ní oṣù

Keje ọdún 2023, Olúwa na ọwọ̀ Rẹ̀ jáde ní ìgbà kejì láti kó àwọn ènìyàn tí ń gbé ìhìnre angeli kẹta kalẹ̀ pọ̀ mọ̀ ìhìnre Ẹkún Ọru Àárín gégé bí a ti sàfihàn rẹ̀ nínú àwọn tábilì méjì Habakuku. Mejeeji 1850 àti oṣù Keje 2023 ń tọka sí ikójopọ̀ “àwọn iyókù nínú àwọn ènìyàn Rẹ̀” gégé bí Isaiah ṣe sọ nínú eṣe 11 tí orí 11. Eṣe 11 wà láàrín eṣe 10 àti 12, àwọn eṣe méjèèjì náà sì ń tọka sí gbígbé àsiá náà sókè fún ayé.

Ọkọ̀ọkan nínú àwọn eṣe mètèṣeta náà ni ń fi àsiá náà hàn, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé eṣe àárín náà ń dá wọn mọ̀ gégé bí “àwọn iyókù.” A kó àwọn iyókù náà jọ ní ìgbà kejì, iye èyà tí a ti kó wọn jọ kúrò nínú rẹ̀ sì jẹ̀ méjọ. “8” kì í ṣe aṣojú àwọn tí wọn wà nínú ọkọ̀ Nòà nikan, tí wọn jáde kúrò ní ayé àtijọ̀ wọ ayé tuntun láìrì ikú, sùgbón “8” tún jẹ̀ aṣojú àwọn tí wọn jẹ̀ ijọ kejo tí ó ti inú méje wá. Àwọn eḷeríi méjì ti Ifihan 11:11 ni àwọn tí a ti jí dide. Nọmbà “8” ni ààmì àjínḡde, ààmì àwọn egbèrún lónà ọgórùn-ún m̀erínlélógójì, ààmì ìbatisímù, àti ààmì àwọn tí ń yí padà láti Laodicea sí Filadelfia tí wọn sì di àsiá Isaiah fún àwọn orílẹ̀-èdè. Oluwa na ọwọ̀ Rẹ̀ jáde ní ìgbà kejì láti 1850 sí 1865, àti lẹ̀kansi ní oṣù Keje ọdún 2023.

Ní ọdún 2023, imọ̀lẹ̀ tuntun wà lórí àkókò méje náà gégé bí ó ti rí ní 1856. Àkókò láti 1856 sí 1863 ń sàfihàn itàn àwọn egbèrún m̀erínlélógórin náà, nígbà tí Olúwa gbé àwọn ènìyàn iyókù Rẹ̀ dide gégé bí ogun.

Aísáyà 11:11 bá Ifihan 11:11 mu pátápátá, tí ó sì tún bá Dániẹ̀lì 11:11 mu pátápátá. Aísáyà àti Jòhánù ń sàfihàn itàn inú, sùgbón Dániẹ̀lì ń sàfihàn itàn ọ̀de. Ilà ọ̀de Dániẹ̀lì ti 11:11 ń lọ ní itókasi àfìgbèyà pèlú ilà inú Jòhánù ti 11:11, Aísáyà 11:11 sì ń gbé àsiá ilà inú kalẹ̀, ẹni tí ó ń pe agbo ẹran miiran ti Olórùn jáde kúrò nínú ilà ọ̀de. Pálmónì ti so àwọn eṣe wònyí pọ̀ sínú ìdipò eḷewà kan, ohun tí kò ṣeé ṣe bí kò ṣe nípasè Ẹni náà tí í ṣe Ẹlẹ̀dàá ohun gbogbo.

A ó tèsiwájú nípa àwọn ǹnkan wònyí nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó tẹ̀lé.

Ìjíròrò pèlú Ìmò Aláfowóṣe:

Ṣé ayé ìṣirò rí itumọ̀ pàtàkì kankan nínú nọmbà “11”?

Bẹ̀ẹ̀ ni, nọmbà 11 ní ọ̀pọ̀ abala ifésèmulẹ̀ gidi àti pàtàkì nínú ìṣirò (kì í ṣe pé ó kàn jẹ̀ nọmbà àkókó nikan). Wònyí ni àwọn pàtàkì jù lọ tí àwọn onímò ìṣirò àti àwọn olólùfẹ̀ ìṣirò máa ń sàbà fi hàn:

11 ni nọmbà àkókó karùn-ún, nọmbà àkókó kékeré jùlọ̀ tí ó ní díjítì méjì, àti nọmbà àkókó àkókó tí ó jẹ̀ palindrome ní ipilẹ̀ 10. “11” ni repunit kékeré jùlọ̀ (iyẹn nọmbà kan tí a fi ẹyọ kan náà leraléra kọ) tí ó jẹ̀ nọmbà àkókó. Ọ̀un nikan ni nọmbà àkókó díjítì méjì tí àwọn díjítì méjèèjì rẹ̀ jẹ̀ kan náà. 11, 22, 33, 44 àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ. Ó ṣiṣẹ̀ pèlú “11” nikan. “11” jẹ̀ exponent nọmbà àkókó Mersenne. Ìtèsiwájú díṣimà $1/11 = 0.090909\dots$ ní àkókò àtúnrò tí ó jẹ̀ 2 péré, sùgbón $1/11$ jẹ̀ olókíkí ní ọ̀nà miiran: àtẹ̀lé àwọn nọmbà àkókó 11, 101, 1009, 10007, 100003, àti bẹ̀ẹ̀ bẹ̀ẹ̀ lọ, máa ń fara hàn nínú àwọn ìjíròrò nípa àwọn nọmbà àkókó nínú arithmetic progression. Egbé dihedral tí ó ní order 22 (àwọn symmetry ti 11-gon déédéé kan) jẹ̀ ohun pàtàkì nítorí pé “11” ni nọmbà àkókó kékeré jùlọ̀ tí egbé dihedral rẹ̀ ní àkópọ̀ non-abelian, center-free tí ó jẹ̀ ohun ifésí nínú group theory. Nínú fíísìkì tí ẹ̀kọ̀ (string theory / M-theory), a sàbà máa ń fi 11 spacetime dimensions sàpẹ̀rẹ̀ ayé, àwọn onímò fíísìkì àti àwọn onímò ìṣirò tí ń ṣiṣẹ̀ ní agbègbè náà sì máa ń sọ̀rọ̀ leraléra nípa bí 11 ṣe ń fara

hàn. “11” nikan ni nọmbà àkọkọ palindrome tí ó ní iye díjítì tó jẹ nọmbà méjì-méjì (gbogbo àwọn miiṣàràn tí wọn ní díjítì méjì-méjì tí ó ju 2 lọ ni 11 máa n pín, nítorí náà wọn jẹ composite). Èyí jẹ theorem kan nínú recreational number theory.

Ní iparí gbogbo rẹ:

Bí ó tilẹ̀ jẹ pé “11” kò ní ipò olókíkí àrà ọ̀tò kan náà bí π , e , tàbí iwọn wúrà, ó máa n farahàn leraléra gégé bí àpẹẹrẹ kékeré jùlọ tàbí àkọkọ ti ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iṣẹ̀lẹ̀ (nónbà àkọkọ repunit àkọkọ, nónbà àkọkọ palindromic tí ó ní díjítì méjì-méjì nikan, ifarahàn kutukutu nínú ọ̀pọ̀ ẹ̀rí àti àpẹẹrẹ itakò, iwọn 11 nínú M-theory, bèè bèè lọ). Nítorí náà, bèè ni—àgbáyé iṣirò ka 11 sí nónbà pàtàkì.

“Èni tí ó mí sí Ọ̀rọ̀ náà ni onítúmọ̀ tòótọ̀ ti Ọ̀rọ̀ náà. Kristi fi àwòrán hàn nínú ẹ̀kọ̀ rẹ̀ nípa mímu àkíyèsí àwọn olùgbọ̀ rẹ̀ sí àwọn òfin alákoòbèrẹ̀ ti ẹ̀dá, àti sí àwọn nṣkan tí wọn ti mò dáadáa tí wọn n rí, tí wọn sì n fowó kan lójoojúmọ̀. Báyi ni ó ẹ̀ darí ẹ̀rò-inú wọn láti ibi ohun àdánidá sí ibi ohun ti ẹ̀mí. Ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ kò lè lóye itumọ̀ àwọn ọ̀we rẹ̀ lésẹ̀kẹ̀sẹ̀; sùgbón bí wọn ti n bá àwọn nṣkan náà pàdẹ̀ lójoojúmọ̀, èyí tí Olùkó Nlá náà ti so àwọn ọ̀títọ̀ ti ẹ̀mí mó, àwọn kan bèrẹ̀ sí í rí àwọn ẹ̀kọ̀ ọ̀títọ̀ àtẹ̀runwá tí ó ti fẹ̀ fi kún wọn lóri, a sì dá àwọn wònyí lójú nípa ọ̀títọ̀ iṣẹ̀-íránṣẹ̀ rẹ̀, wọn sì yí padà sí ihinrere.” Sabbath School Worker, December 1, 1909.

“Nítorí náà, nípa sṣe itónisónà láti inú iṣẹ̀ àdánidá sí inú iṣẹ̀ ti ẹ̀mí, àwọn àkàwé Kristi jẹ̀ ijápọ̀ nínú ẹ̀wọn ọ̀títọ̀ tí n so ènìyàn pọ̀ mó Ọ̀lọ̀run, àti ayé pọ̀ mó ọ̀run.” Christ’s Object Lessons, 17.